

ПРОГРАМА
вступного іспиту зі спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
для здобувачів вищої освіти
третього (освітньо-наукового)
рівня

Вступне слово

Програма складена з урахуванням програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Вона містить чотири розділи, у першому з яких відображені предмет та об'єкт міжнародних відносин як науково-дослідницька сфера, класичні та сучасні концепції та теорії міжнародних відносин, основні методи дослідження міжнародних відносин та глобальних процесів, суб'єкти та інститути міжнародних відносин; у другому – питання, які стосуються актуальних проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики, зокрема, зовнішня політика України, участь України у міжнародних організаціях; у третьому – відображені проблеми міжнародної безпеки, типологія, структура, глобальні загрози міжнародній безпеці, сучасні виклики безпеці України та європейській безпеці; у четвертому – сутність співробітництва та інтеграції в міжнародних процесах, основні теоретичні моделі та етапи інтеграційних процесів, поняття європейської інтеграції, Європейська політика сусідства, Ініціатива «Східне партнерство», європейська інтеграція України.

Розроблені питання базуються на навчальних компонентах програми рівня «магістр» зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», спрямовані на виявлення знань та умінь здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

РОЗДІЛ 1. Теорія та методологія досліджень міжнародних відносин

Питання до розділу 1

1. Об'єкт, предмет теорії міжнародних відносин, її структура та функції.
2. Сутність міжнародної системи та особливості її структури.
3. Моделі міжнародних систем М.Каплана, С.Хоффмана, Ч.Маклелланда.
4. Методологічні принципи та основні методи дослідження міжнародних відносин.
5. Держава як суб'єкт міжнародних відносин.
6. Недержавні учасники міжнародних відносин.

7. Види міждержавних відносин.
8. Недержавні учасники міжнародних відносин.
9. Неореалізм в теорії міжнародних відносин.
10. Неоліберальний підхід в теорії міжнародних відносин.
11. Критична теорія міжнародних відносин.
12. Методологія дослідження глобальних процесів: системний підхід, структурно-функціональний аналіз, цивілізаційний аналіз, політична герменевтика.
13. Дослідження проблем міжнародних відносин за допомогою методології мережевого аналізу.
14. Особливості системного підходу до аналізу міжнародних відносин.
15. Можливості застосування теорії ігор в аналізі міжнародних відносин.
16. Івент-аналіз у системі методів дослідження міжнародних відносин.
17. Сила як засіб міжнародних відносин. Глобальний, регіональний і міждержавний рівні застосування сили.
18. Типологія та ієрархія міжнародних інтересів. Міжнародний та національний інтерес, їх співвідношення.
19. Сутність міжнародного конфлікту та його основні прояви.

РОЗДІЛ 2. Актуальні проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики

Питання до розділу 2

1. Сутність та принципи зовнішньої політики держави.
2. Типи зовнішньої політики держави.
3. Стан та перспективи відносин України з країнами «Великої сімки».
4. Політика України на пострадянському просторі.
5. Інтеграційні процеси у ЦСЄ та ПСЄ та позиція України.
6. Інтеграція України до ЄС як головний напрям зовнішньої політики України.
7. Зовнішня політика України щодо держав Центрально-Східної Європи.
8. Західноєвропейський вектор зовнішньої політики України.
9. Україно-американські сучасні двосторонні відносини.
10. Зовнішньополітичні відносини України з державами Азії.
11. Зовнішньополітичні відносини України з державами Африки.
12. Зовнішньополітичні відносини України з державами Латинської Америки.
13. Діяльність України в ООН та інших міжнародних/регіональних організаціях.
14. Європейський Союз та країни Західної Європи у зовнішній політиці України.

РОЗДІЛ 3. Міжнародна безпека

Питання до розділу 3

1. Теоретичні основи міжнародної безпеки.
2. Еволюція підходів до проблем міжнародної безпеки.
3. Типологія, структура та функціональне призначення безпеки.

Поняття міжнародної стабільності.

4. Поняття міжнародної стабільності.
5. Національна і міжнародна безпека.
6. Глобальні проблеми як загроза міжнародної безпеки.
7. Традиціоналістський і модерністський підходи щодо безпеки у працях Г. Моргентау, К. Боулдінга, К. Райта та ін.
8. Військові і невійськові компоненти безпеки.
9. Роль міжнародних організацій у підтримці миру та безпеки.
10. Енергетична безпека та шляхи її забезпечення.
11. Україна в процесах забезпечення європейської і глобальної безпеки.
12. Відносини Україна-НАТО в контексті української та європейської безпеки.
13. Україна як суб'єкт та об'єкт міжнародної безпеки.
14. Сучасні виклики міжнародній та європейській безпеці.
15. Ядерний чинник глобальної безпеки.
16. Російсько-українська війна: геополітичний контекст

РОЗДІЛ 4. Співробітництво та інтеграція в міжнародних процесах

Питання до розділу 4

1. Сутність міжнародного співробітництва.
2. Основні теоретичні моделі та етапи інтеграційних процесів.
3. Теоретичні моделі європейської інтеграції. Зародження та розвиток ідей європейської єдності. Європейська ідентичність.
4. Політична інтеграція в Європі. Інституціональна основа європейської інтеграції. Європейський Союз як основне інтеграційне об'єднання у Європі.
5. Єврорегіони як форма інтеграції у Європі.
6. Діяльність Шанхайської організації співробітництва.
7. Азійсько-тихоокеанський регіон в процесах глобалізації.
8. Особливості панамериканського регіоналізму.
9. Україна та процеси європейської інтеграції.
10. Європейська політика сусідства. Ініціатива «Східне партнерство».
11. Панафриканський регіоналізм: проблеми та перспективи.

Форми контролю та критерії оцінювання

Організування та проведення вступних випробувань до аспірантури здійснюється відповідно до Правил прийому до аспірантури Національного університету «Львівська політехніка» у відповідному році.

Вступний іспит зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» проводиться в письмовій формі згідно з окремим графіком, який затверджується Ректором Університету та оприлюднюється на інформаційному стенді відділу докторантури та аспірантури й офіційному веб-сайті Університету не пізніше, ніж за 3 дні до початку прийому документів.

Екзаменаційні білети вступного іспиту зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» формуються в обсязі програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та затверджуються рішенням Приймальної комісії Національного університету «Львівська політехніка».

Результати вступного іспиту зі спеціальності оцінюються за 100-бальною шкалою.

Екзаменаційний білет вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» містить:

- письмову компоненту з п'яти питань (1-2 питання з кожного розділу, кожне із п'яти питань екзаменаційного білета оцінюється максимально в 20 балів, максимальна сумарна кількість балів – 100 балів);

Критерії оцінювання кожного питання вступного іспиту зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» є такими:

Оцінка «відмінно» (18-20 балів): вступник в аспірантуру бездоганно засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; самостійно, грамотно та послідовно з вичерпною повнотою відповів на питання; демонструє глибокі та всебічні знання, логічно будує відповідь; висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки.

Оцінка «добре» (14-17 балів): вступник в аспірантуру добре засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання, аргументовано викладає його; розкриває основний зміст питання, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при використанні наукових термінів; нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування щодо тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту.

Оцінка «задовільно» (10-13 балів): вступник в аспірантуру в основному засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; фрагментарно розкриває зміст питання і має лише загальне його розуміння; при відтворенні основного

змісту питання допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття.

Оцінка «незадовільно» (0-9 балів): вступник не засвоїв зміст питання, не знає основних його понять; дає неправильну відповідь на запитання.

Виконання завдань вступного іспиту зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» передбачає необхідність неухильного дотримання норм та правил академічної доброчесності відповідно до Положення про академічну доброчесність у Національному університеті «Львівська політехніка». За порушення зазначених норм та правил вступники в аспірантуру притягаються до відповідальності згідно з вимогами чинного законодавства.

Рекомендована література

1. Гетьманчук М. П., Дорош Л. О., Здоровега М. В. та ін. Основи теорії міжнародних відносин: словник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2015. 244 с.
2. Гетьманчук М. П., Івахів О. С., Кукарцев О. В. та ін. Теорія міжнародних відносин: термінологічний словник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2011. 368 с.
3. Демчишак Р.Б., Завада Я.І. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 192 с.
4. Дорош Л. О., Тишкун Ю. Я., Турчин Я. Б. Вступ до спеціальності «Міжнародні відносини»: навч. посібн. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2013. 189 с.
5. Дорош Л.О., Іасечко О.Я., Турчин Я.Б. Зовнішня політик України. Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 348 с.
6. Зазуляк З. М. Мультилатералізм США у міжнародних відносинах: монографія. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2019. 200 с.
7. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин: навч. посіб. Львів: Світ, 1995. 144 с.
8. Кіссінджер Генрі. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті / Кіссінджер Генрі. Пер. с англ. Надія Коваль. – К.: Наш формат, 2017. – 320 с.
9. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: історія і засади функціонування. – К., 2012.
10. Коппель О.А. Пархомчук О.С. Ретроспективний контекст глобальних трендів міжнародних відносин. Глобальні тренди міжнародних відносин. Монографія . К.: Вадекс, 2020.- 524 с
11. Основи теорії міжнародних відносин. Навчальний посібник / Л. О. Дорош, М. В. Здоровега, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька, О. В. Кукарцев, Ю. Р. Лемко, Ю. Я. Тишкун, Я. Б. Турчин. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 244 с.

12. Основи теорії міжнародних відносин. Словиник / М. П. Гетьманчук, Л. О. Дорош, М. В. Здоровега, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька, О. В. Кукарцев, З. Й. Куньч, Ю. Р. Лемко, Г. І. Луцишин, Ю. Я. Тишкун, Я. Б. Турчин. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 340 с.
13. Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб. Київ: Знання, 2009. 751 с.
14. Коппель О., Пархомчук О. Міжнародні відносини ХХ століття: навч. посіб. Київ: Друкарський двір Олега Федорова, 2019. 390 с.
15. Лісовська Ю., Лісовський П. Політика міжнародних відносин: проблеми та перспективи: навч. посіб. Київ: Університет «Україна», 2021. 350 с.
16. Лісовський П. М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація: навч. посіб. Київ: Кондор, 2017. 156 с.
17. Мадіссон В. В. Політологія міжнародних відносин: навч. посіб. Київ: Либідь, 1997. 174 с.
18. Мальська М., Антонюк Н. Основи європейської інтеграції: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 320 с.
19. Мальський М. З., Мацях М. М. Теорія міжнародних відносин: підруч.; 3-ге вид. Київ: Знання, 2007. 461 с.
20. Матлай Л. Я. Дипломатія України: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2020. 260 с.
21. Митко А. М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навч. посіб. Луцьк: Терен, 2012. 262 с.
22. Міжнародні відносини та світова політика: підручник за ред. В.А.Манжолі; Київ, нац. ун-т ім. Т. Шевченка, К.: Знання, 2014.
23. Міжнародні організації : підручник. – К. : Київський університет, 2015. – 783.
24. Перспективи розвитку ініціативи ЄС "Східне партнерство" в умовах сучасних геополітичних викликів : монографія / Я. Б. Турчин, О. Я. Івасечко, О. О. Цебенко, І. Ю. Сухорольська, Д. Т. Рослонь; Національний університет "Львівська політехніка". - Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2022. - 222 с.
25. Пунда Ю. В., Козинець І. П., Клименко В. С. та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика України: підруч. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
26. Репецький В. М. Дипломатичне і консульське право. Київ: Знання, 2006. 372 с.
27. Рослонь Д. Т., Турчин Я. Б., Івасечко О. Я. Східне партнерство в зовнішній політиці Польщі :: Partnerstwo wschodnie w polityce zagranicznej Polski. Монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 176 с.
28. Ситник Г.П. Зовнішня політика та національна безпека: навч. посіб. / Г. П. Ситник, Д. В. Неліпа, М. Г. Орел ; [за ред. Г. П. Ситника] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Кравченко Я. О. , 2021. - 243 с
29. Турчин Я. Б., Демчишак Р. Б., Плазова Т. І. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку ХХ століття): навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2013. 140 с.

30. Турчин Я. Б., Дорош Л. О., Горбач О. Н. Країнознавство: довідник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. 296 с.
31. Турчин Я. Б., Дорош Л. О., Горбач О. Н. Країнознавство: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. 276 с.
32. Турчин Я. Б., Дорош Л. О., Здоровега М. В. та ін. Основи теорії міжнародних відносин: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2015. 244 с.
33. Турчин Я. Б., Дорош Л. О., Івасечко О. Я. Дипломатична та консульська служба: підручник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 332 с.
34. Філіпенко А. С., Будкін В. С., Дудченко М. А. та ін. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності: монографія. Київ: Знання України, 2004. 416 с.
35. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: підручник. Київ: Либідь, 2006. 710 с.
36. Чекаленко Л. Д. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: навч. посіб. Київ: ДАУ, 2013. 628 с.
37. Шергін С. Політологія міжнародних відносин: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 256 с.
38. Global Trends 2025: A Transformed World. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.aicpa.org/research/cpahorizons2025/globalforces/downloadable documents/globaltrends.pdf>
39. Kissinger H. Does America need a foreign policy? Toward a diplomacy for the 21st century / Henry Kissinger. – New York : Simon & Schuster, 2001. – 352 p.
40. The globalization Index. The sixth annual A.T.Kearney and Foreign Policy Globalization Index [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=3603